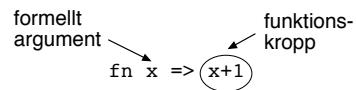

Programkonstruktion

Moment 9 Om högre ordningens funktioner

Anonyma funktioner igen

En funktion som inte är namngiven kallas för en *anonym* funktion.

När man anropar funktionen så beräknas funktionskroppen *som om* x bytts ut mot argumentet i anropet. x är *bunden* i funktionen.

x är en *godtycklig* identifierare.

Funktionens *typ* bestäms av typen hos det formella argumentet och funktionskroppen. Funktionen ovan har typen $\text{int} \rightarrow \text{int}$.

$(fn\ x\ =>\ x+1)\ (4*2) \longrightarrow (fn\ x\ =>\ x+1)\ 8 \longrightarrow 8+1 \longrightarrow 9$

PK 2009/10 moment 9

Sida 2

Uppdaterad 2009-10-18

PK 2009/10 moment 9

Sida 1

Uppdaterad 2009-10-18

Funktioner är "första klassens objekt" i ML

Kom ihåg att funktioner kan behandlas som datastrukturer i ML.

- Funktioner kan vara argument till andra funktioner
- Värdet av en funktion kan också vara en funktion
- Funktioner kan förekomma som delar av datastrukturer (t.ex. element i listor).

Funktioner kan vara argument

`fun dotwice(f,x) = f(f x);`

`fun square x = x*x;`

$\text{dotwice}(\text{square}, 3) \longrightarrow \text{square}(\text{square } 3)$
 $\longrightarrow \text{square}(3*3) \longrightarrow \text{square } 9 \longrightarrow 9*9 \longrightarrow 81$

$\text{dotwice}(\text{fn } x=>x+1, 3) \longrightarrow (\text{fn } x=>x+1)((\text{fn } x=>x+1) 3)$
 $\longrightarrow (\text{fn } x=>x+1)(3+1) \longrightarrow (\text{fn } x=>x+1) 4 \longrightarrow 4+1 \longrightarrow 5$

Vilken är typen av `dotwice`?

(Prova gärna genom att skriva in definitionen i ML.)

En *första ordningens funktion* har argument som *inte* är funktioner.
 En *högre ordningens funktion* har *något* funktionsargument.

PK 2009/10 moment 9

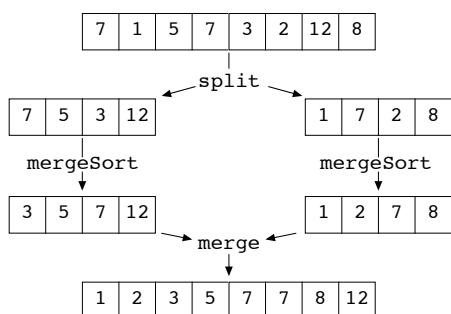
Sida 3

Uppdaterad 2009-10-18

Sida 4

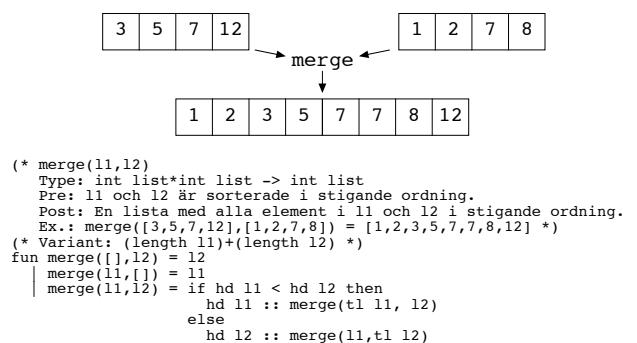
Uppdaterad 2009-10-18

mergeSort igen

Varför var inte `mergeSort` polymorf?

Original-merge

PK 2009/10 moment 9

Sida 5

Uppdaterad 2009-10-18

PK 2009/10 moment 9

Sida 6

Uppdaterad 2009-10-18

Polymorf merge

```
(* merge(less, l1, l2)
Type: ('a*'a->bool)*'a list*'a list -> 'a list
Pre: l1 och l2 är sorterade i stigande ordning
enligt relationen less.
Post: En lista med alla element i l1 och l2 i
stigande ordning enligt relationen less.
Ex.: merge(op <,[3,5,7,12],[1,2,7,8])
      = [1,2,3,5,7,7,8,12] *)
(* Variant: (length l1)+(length l2) *)
fun merge(_,[],l2) = l2
| merge(l1,[]) = l1
| merge(less,l1,l2) =
  if less(hd l1,hd l2) then
    hd l1 :: merge(less,tl l1,l2)
  else
    hd l2 :: merge(less,l1,tl l2);
```

PK 2009/10 moment 9

Sida 7

Uppdaterad 2009-10-18

Notationen op

Funktioner som är infixa operatorer kan inte direkt vara argument:

```
- merge(<,[3,5,7,12],[1,2,7,8]);
! Toplevel input:
! merge(<,[3,5,7,12],[1,2,7,8]);
!           ^
! Ill-formed infix expression
```

ML förväntar sig argument före och efter <. Lösning: skriv op före < op "stänger av" den speciella syntaktiska betydelsen hos <.

```
- merge(op <,[3,5,7,12],[1,2,7,8]);
> val it = [1, 2, 3, 5, 7, 7, 8, 12] : int list
```

Varning: foo(op *) gör *inte* vad man tror. Åtgärd: foo(op *) blank _____↑

Varför?

PK 2009/10 moment 9

Sida 8

Uppdaterad 2009-10-18

Polymorf mergeSort

```
(* mergeSort(less,l1)
Type: ('a*'a->bool)*'a list -> 'a list
Pre: (ingen)
Post: En lista med alla element i l i stigande
ordning enligt relationen less.
Ex.: mergeSort(op <,[7,1,5,7,3,2,12,8])
      = [1,2,3,5,7,7,8,12] *)
(* Variant: length l *)
fun mergeSort(_,[]) = []
| mergeSort(_,[x]) = [x]
| mergeSort(less,l1) =
  let
    val (l1,l2) = split l
  in
    merge(less,mergeSort(less,l1),
          mergeSort(less,l2))
  end;
```

PK 2009/10 moment 9

Sida 9

Uppdaterad 2009-10-18

Mer komplicerade relationer

Sortera en lista av namn uttryckta som efternamn-förnamn-par:

```
val namnlista =
[("Bergkvist","Erik"),("Andersson","Arne"),
 ("Björklund","Henrik"),("Eriksson","Lars-Henrik"),
 ("Andersson","Petra"),("Berg","Stina")];
```

När kommer ett namn före ett annat?

Efternamnet skall jämföras först!

```
fun lessName((e1:string,f1:string),(e2,f2)) =
  e1 < e2 orelse e1 = e2 andalso f1 < f2;
```

Varför behövs typdeklarationerna (:string)?

```
mergeSort(lessName,namnlista) =
[("Andersson","Arne"),("Andersson","Petra"),
 ("Berg","Stina"),("Bergkvist","Erik"),
 ("Björklund","Henrik"),("Eriksson","Lars-Henrik")]
```

PK 2009/10 moment 9

Sida 10

Uppdaterad 2009-10-18

Värdet av en funktion kan vara en funktion

```
fun selectOpr s =
  case s of
    "plus" => op +
    "minus" => op -
    "times" => op *
    "sumto" => sumRange
    "mean" => fn (x,y) => (x+y) div 2
  (sumRange(i,n) summerar heltalet från i till n.)
  selectOpr "plus" --> op +
  selectOpr "mean" --> fn (x,y) => (x+y) div 2
  (selectOpr "plus") (4,6) --> (op +)(4,6) --> 10
  (selectOpr "sumto") (4,6) --> sumRange(4,6) --> 15
```

Vilken är typen av selectOpr? string->(int*int->int).
-> är högerassociativ så vi kan utelämna parenteserna och skriva:
 string -> int*int -> int.

PK 2009/10 moment 9

Sida 11

Uppdaterad 2009-10-18

Diverse om användning av funktionsvärden

Funktionsapplikation i ML är vänsterassociativ. Ett uttryck som (f x) y kan lika gärna skrivas f x y .

ML kan inte skriva ut funktionsvärden. Funktionsvärden ersätts med symbolen fn.

```
- selectOpr "plus";
> val it = fn : int * int -> int
```

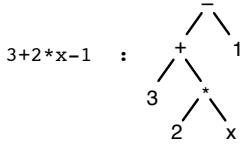
PK 2009/10 moment 9

Sida 12

Uppdaterad 2009-10-18

Syntaxträd igen

Strukturen hos en formel kan beskrivas med ett *syntaxträd*.


```

datatype expr = Const of int
  | Var of string
  | Plus of expr*expr
  | Minus of expr*expr
  | Times of expr*expr
  | Div of expr*expr;
Minus(Plus(Const 3,Times(Const 2,Var "x")),Const 1)
  
```

PK 2009/10 moment 9

Sida 13

Uppdaterad 2009-10-18

Beräkning av uttryck igen

Den här gången använder vi tabeller för att hålla reda på variabelvärden. (Jämför bindningsomgivningar i ML.)

```

(* eval(expr,values)
  TYPE: expr*table->int
  PRE: Alla variabler i expr finns i table.
        Ingen division med 0 förekommer i expr.
  POST: Värdet av expr uträknat.
  EX: eval(Minus(Plus(Const 3,Times(Const 2,Var "x")),Const 1),
           update("x",4,empty)) = 10 *)
(* VARIANT: Storleken hos expr. *)
fun eval(Const c,_) = c
  | eval(Var v,values) = valOf(lookup(v,values))
  | eval(Plus(e1,e2),values) = eval(e1,values) + eval(e2,values)
  | eval(Minus(e1,e2),values) = eval(e1,values) - eval(e2,values)
  | eval(Times(e1,e2),values) = eval(e1,values) * eval(e2,values)
  | eval(Div(e1,e2),values) = eval(e1,values) div eval(e2,values);
  
```

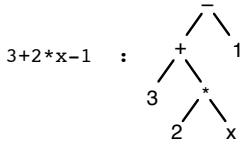
PK 2009/10 moment 9

Sida 14

Uppdaterad 2009-10-18

Lite annorlunda syntaxträd

Operatorn lagras i ett fält i varje nod.


```

datatype expr = Const of int
  | Var of string
  | Op of string*expr*expr;
  
```

```

Op("minus",Op("plus",Const 3,
               Op("times",Const 2,Var "x")),
  Const 1)
  
```

PK 2009/10 moment 9

Sida 15

Uppdaterad 2009-10-18

Beräkning av uttryck

```

(* eval(expr,values)
  TYPE: expr*table->int
  PRE: Alla variabler i expr finns i table.
        Ingen division med 0 förekommer i expr.
  POST: Värdet av expr uträknat.
  EX: eval(Op("minus",Op("plus",Const 3,
                         Op("times",Const 2,Var "x")),
            Const 1),
           update("x",4,empty)) = 10 *)
(* VARIANT: Storleken hos expr. *)
fun eval(Const c,_) = c
  | eval(Var v,values) = valOf(lookup(v,values))
  | eval(Op(opz,e1,e2),values) =
      selectOpr opr (eval(e1,values),eval(e2,values));
  
```

PK 2009/10 moment 9

Sida 16

Uppdaterad 2009-10-18

Datatypen order

I bland behöver man kunna jämföra två objekt både för storlek och likhet. Det finns en fördefinierad datatyp `order` för att beskriva resultatet av jämförelsen:

```
datatype order = LESS | GREATER | EQUAL;
```

Flera inbyggda funktioner har värde av typ `order`:

```
Int.compare, String.compare, Real.compare, ...
```

```
Int.compare(3,3) = EQUAL
String.compare("Aha","Ahaaaa!") = LESS
Real.compare(46.4,32.0) = GREATER
```

Speciellt för abstrakta datatyper kan det vara praktiskt att ha en `order`-värds jämförelsefunktion.

PK 2009/10 moment 9

Sida 17

Uppdaterad 2009-10-18

Exempel på order-värds jämförelse

Givet två rationella tal representerade som (p_1, q_1) och (p_2, q_2) så gäller att (p_1, q_1) är mindre än (p_2, q_2) omm $p_1*q_2 < p_2*q_1$.

```

fun rationalCompare((p1,q1),(p2,q2)) =
  case p1*q2-p2*q1 of
    0 => EQUAL
  | d => if d < 0 then
            LESS
          else
            GREATER;

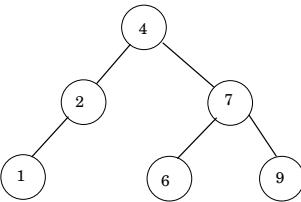
rationalCompare((7,14),(6,9))
--> case 7*9-14*6 of 0 => EQUAL | d => if ...
--> case -21 of 0 => EQUAL | d => if ...
--> if ~21 < 0 then LESS else GREATER
--> if true then LESS else GREATER
--> LESS
  
```

PK 2009/10 moment 9

Sida 18

Uppdaterad 2009-10-18

Binära sökträd igen

Kom ihåg att funktionerna för sökning i binära sökträd inte utan vidare kan vara polymorfa eftersom man måste använda storleksjämförelse vid sökning i träden.

Deklaration av polymorfa binära sökträd

```

abstype ('a,'b) table =
  Empty of ('a*'a->order)
  | Bintree of ('a*'a->order)*'a*'b*
    ('a,'b) table*('a,'b) table
    (* ...dokumentation... *)
with
  fun empty compare = Empty compare;
  fun update .....;
  fun lookup .....;
  fun remove .....;
  fun toList .....;
end;
  
```

Den nödvändiga jämförelsefunktionen lagras i trädet när en tom tabell skapas. (OBS att `empty` nu är en funktion.)

Nyckeltypen ('a) behöver nu inte vara en likhetstyp. Varför?

Funktionen lookup

```

(* lookup(key,table)
  TYPE: 'a*'('a*'b) table -> 'b option
  PRE: (ingen)
  POST: SOME v om key finns i table och v är
        motsvarande värde. NONE annars. *)
(* VARIANT: Största djupet hos ett löv i table *)
fun lookup(key,Empty _) = NONE
| lookup(key,Bintree(compare,key',value,
  left,right)) =
  case compare(key,key') of
    EQUAL => SOME value
  | LESS => lookup(key,left)
  | GREATER => lookup(key,right);
  
```

Användning av polymorfa sökträd

```

val tabell =
  update("Lars-Henrik",1057,
  update("Roland", 7606,
  empty String.compare));
  
```

Tabellen innehåller information om Lars-Henrik och Roland.

```

lookup("Lars-Henrik",tabell) = SOME 1057
lookup("Roland",tabell) = SOME 7606
lookup("Kalle",tabell) = NONE
  
```

Funktionen update

```

(* update(key,value,table)
  TYPE: 'a*'b*('a*'b) table -> ('a*'b) table
  POST: Tabellen table uppdaterad med värdet
        value för nyckeln key *)
(* VARIANT: största djupet av ett löv i table *)
fun update(key,value,Empty compare) =
  Bintree(compare,key,value,
  Empty compare,Empty compare)
| update(key,value,
  Bintree(compare,key',value',
  left,right)) =
  case compare(key,key') of
    EQUAL =>
      Bintree(compare,key,value,left,right)
  | LESS => Bintree(compare,key,value',
  update(key,value,left),right)
  | GREATER => Bintree(compare,key,value',
  left,update(key,value,right)));
  
```

Mönster vid listrekursion

```

fun squareList [] = []
| squareList (first:::rest) =
  square first:::squareList rest;
fun negList [] = []
| negList (first:::rest) = -first:::negList rest;
  
```

Dessa funktioner har samma struktur – de skiljer sig bara i funktionsnamnen och de **rödmarkerade** delarna.

Man kan skriva en högre ordningens funktion `mapl` som fångar strukturen och som har ett funktionsargument för olikheten:

```

fun mapl(f,[]) = []
| mapl(f,first:::rest) = f first:::mapl(f,rest);
fun squareList l = mapl(square,l);
fun negList l = mapl(~,l);
  
```

Mönster vid listrekursion (forts.)

```
fun mapl(f,[]) = []
| mapl(f,first::rest) = f first::mapl(f,rest);
fun squareList l = mapl(square,l);

squareList [1,~2,4]
--> mapl(square,[1,~2,4])
--> square 1::mapl(square,[~2,4])
--> 1*1::mapl(square,[~2,4])
--> 1::mapl(square,[~2,4])
--> 1::square ~2::mapl(square,[4])
--> 1:: ~2* ~2::mapl(square,[4])
--> 1::4::mapl(square,[4])
--> 1::4::square 4::mapl(square,[])
--> 1::4::4*4::mapl(square,[])
--> 1::4::16::mapl(square,[])
--> 1::4::16::[]
= [1,4,16]
```

PK 2009/10 moment 9

Sida 25

Uppdaterad 2009-10-18

"Stuvade" funktioner

```
fun plus(x,y) = x+y;           (plus: int*int->int)
fun plus' x = fn y => x+y;   (plus': int->int->int)

plus(4,6) --> 4+6 --> 10
plus' 4 6 --> (fn y => 4+y)6 --> 4+6 --> 10
• plus' är en stuvad (curried – efter H.B. Curry) form av plus.
• plus' tar "ett argument i taget".
• Funktionen som är värdet av plus' "minns" bindningen av x.
val add1 = plus' 1;          (add1 nu bunden till fn y => 1+y)
add1 3 --> (fn y => 1+y)3 --> 1+3 --> 4
fun har en speciell form för att definiera stuvade funktioner:
    fun plus' x y = x+y;
är samma definition av plus' som den ovan.
```

PK 2009/10 moment 9

Sida 26

Uppdaterad 2009-10-18

Beräkning av funktioner

En stuvad form av `mapl` finns inbyggd i ML under namnet `map`.

```
mapl(f,l) = map f l
```

```
fun squareList l = map square l;
```

`map` kan också användas för att *beräkna funktionen* `squareList`:

```
val squareList = map square;
```

PK 2009/10 moment 9

Sida 27

Uppdaterad 2009-10-18

Mer komplicerade programmönster

```
fun length [] = 0
| length (first::rest) = 1+length rest;
fun addList [] = 0
| addList (first::rest) = first+addList rest;
fun append([],x) = x
| append(first::rest,x) = first::append(rest,x);
```

Gemensamt för dessa:

- En operation utförs på första elementet av listan och resultatet av det rekursiva anropet (**blått**)
- Det finns ett bestämt värde ("startvärde") vid basfallet (**rött**).
(Not: även 1+ är principiellt en operation på första elementet i listan och resultatet av det rekursiva anropet även om det är en operation som inte utnyttar värdet av det första listelementet.)

PK 2009/10 moment 9

Sida 28

Uppdaterad 2009-10-18

Funktionen foldr

Den inbyggda funktionen `foldr` utför mer generell rekursion över listor än `map`.

`foldr` kan utläsas som "fold from right".

```
(* foldr f e l
  TYPE: ('a*'b->'b)->'b->'a list->'b
  PRE: (ingen)
  POST: f(x1,f(x2,...f(xn,e)...)) om l=[x1,x2,...,xn]
*)
(* VARIANT: längden av l *)
fun foldr f e [] = e
| foldr f e (first::rest) =
  f(first,foldr f e rest);
```

PK 2009/10 moment 9

Sida 29

Uppdaterad 2009-10-18

Beräkning av funktioner med foldr

```
fun foldr f e [] = e
| foldr f e (first::rest) =
  f(first,foldr f e rest);
```

Vad är värdet av `foldr (op +) 0?` f binds till `(op +)` och e binds till 0. Resultatet blir alltså en funktion som är definierad som:

```
fun foo [] = 0
| foo (first::rest) =
  (op +)(first,foo rest);
```

...vilket (utom syntaxen) är den rekursiva definitionen av `addList`. (Den beräknade funktionen är anonym – jag har kallat den för `foo`.) `addList` kan alltså definieras som:

```
val addList = foldr (op +) 0;
eller – kanske lite tydligare –
fun addList l = foldr (op +) 0 l;
```

PK 2009/10 moment 9

Sida 30

Uppdaterad 2009-10-18

Användning av foldr

Exempel på användning av foldr:

```
fun length l = foldr (fn (x,y) => 1+y) 0 l;
fun addList l = foldr (op +) 0 l;
fun append(x,y) = foldr (op ::) y x;
fun smallest (first::rest) =
  foldr Int.min first rest;
fun split l =
  foldr (fn (first,(x,y)) => (first::y,x))
    ([],[]) l;
```

map kan definieras med hjälp av foldr:

```
fun map f l =
  foldr (fn (x,y) => f x :: y) [] l;
```

PK 2009/10 moment 9

Sida 31

Uppdaterad 2009-10-18

Funktionen foldl

Det finns också en inbyggd funktion för iteration (svansrekursion) över listor:

```
(* foldl f e l
   TYPE: ('a*'b->'b)->'b->'a list->'b
   POST: f(xn,...f(x2,f(x1,e))...) om l=[x1,x2,...,xn]
*)
(* VARIANT: längden av l *)
fun foldl f e l =
  let
    fun foldlAux([],ack) = ack
    | foldlAux(first::rest,ack) =
      foldlAux(rest,f(first,ack))
  in
    foldlAux(l,e)
  end;
```

Exempel: fun rev l = foldl (op ::) [] l;

PK 2009/10 moment 9

Sida 32

Uppdaterad 2009-10-18

Funktionen filter

List.filter kan användas för att välja ut vissa delar av en lista.

T.ex. List.filter (fn x => x>0) [1,~2,4,0] = [1,4]

```
(* filter p l
   TYPE: ('a -> bool) -> 'a list -> 'a list
   POST: En lista av de element i l som
         gör p sann *)
(* VARIANT: längden av l *)
fun filter p [] = []
| filter p (first::rest) =
  if p first then
    first::filter p rest
  else
    filter p rest;
filter kan även definieras med hjälp av foldr:
```

```
fun filter p l =
  foldr (fn (x,y) => if p x then x::y else y) [] l
```

PK 2009/10 moment 9

Sida 33

Uppdaterad 2009-10-18

Högre ordningens funktioner för vektorer

I biblioteket Vector finns varianter av funktionerna map, foldr och foldl som arbetar på vektorer i stället för listor.

Exempel: Summa heltalet i en vektor (svansrekursivt):

```
(* sumVector a
   TYPE: int vector -> int
   POST: Summan av elementen i a *)
fun sumVector a = Vector.foldl (op +) 0 a;
```

Exempel: Bilda en lista av elementen i en vektor:

```
(* toList a
   TYPE: 'a vector -> 'a list
   POST: En lista av elementen i vektorn a. *)
fun toList a = Vector.foldr (op ::) [] a;
- toList #[18,12,~5,12,10];
> val it = [18, 12, ~5, 12, 10] : int list
```

PK 2009/10 moment 9

Sida 34

Uppdaterad 2009-10-18